

ПОРАДИ ЮРИСТА

КОМЕНТАРІ ПРАВНИКІВ, ПОЛІТИКІВ, ЕКОНОМІСТІВ, ФАХІВЦІВ ТА ЕКСПЕРТІВ

ВЕРЕСЕНЬ
№ 9 (180) 2025

**ПАВЛО РОЗЕНКО:
МИ ПОВИННІ ЖИТИ З РОЗУМІННЯМ ТОГО,
ЩО ВІЙНА ТРИВАЄ І МИ Є ЧАСТИНОЮ
ЦІЄЇ ВІЙСЬКОВОЇ КОМПОНЕНТИ**

Стор. 4

ЧИТАЙТЕ В НОМЕРІ:

РОЗМІЩЕННЯ ВПО ТА ЖИТЛОВА СУБСИДІЯ

Відповіді на запитання щодо розміщення ВПО за програмою «Прихисток» та призначення субсидії

Стор. 2

ВИЇЗД ЗА КОРДОН ЧОЛОВІКІВ 18-22 РОКІВ

Роз'яснення МВС щодо виїзду за кордон чоловіків 18-22 років та жінок - депутатів місцевих рад

Стор. 3

ДОПОМОГА ДІТЯМ ЗАМІСТЬ АЛІМЕНТІВ

Державна допомога дітям, батьки яких не сплачують аліменти - хто, коли і за яких умов може отримати виплати?

Стор. 6

ПРАВО НА СПІЛКУВАННЯ З ОНУКАМИ

У Мін'юсті розповіли про усунення перешкод у спілкуванні з онуками та захист прав бабусі та дідуся

Стор. 7

Всеукраїнська інформаційно-правова газета

Виходить за підтримки Українського інституту політики та Правозахисної організації «Спільна Мета»

Інформаційно-
правовий портал
www.porady.org.ua →

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС ГАЗЕТИ - 49801

Кожному
гарантується
право знати
свої права і
обов'язки

Ст. 57 Конституції
України

РОЗМІЩЕННЯ ВПО ЗА ПРОГРАМОЮ “ПРИХИСТОК” ТА ПРИЗНАЧЕННЯ ЖИТЛОВОЇ СУБСИДІЇ: ТОП-3 ПИТАННЯ

З березня 2025 року питання компенсації витрат за безоплатне розміщення внутрішньо переміщених осіб (ВПО) належать до компетенції Пенсійного фонду України.

Нижче, відповіді на Топ-3 запитання, які часто виникають в учасників цієї програми.

1. Я – ВПО, проживаю у приміщенні, власник якого отримує компенсацію за розміщення нашої сім'ї. Чи можу я звернутись за призначенням житлової субсидії?

Законодавство не містить обмежень щодо звернення ВПО за призначенням субсидії на оплату житлово-комунальних послуг за адресою житлового приміщення, де вони фактично проживають, у тому числі у випадках, коли власник такого житла отримує компенсацію витрат за програмою “Прихисток”. Водночас є одна умова: власник житла не має одночасно отримувати субсидію / пільгу на опла-

ту житлово-комунальних послуг за цією адресою.

Тобто, якщо рівень ваших доходів / витрат дає право на призначення житлової субсидії, то за вашим зверненням її призначать, якщо власник житла за цією адресою не отримує таку виплату.

2. Чи призначать мені житлову субсидію, якщо я безоплатно надав це житло для ВПО та отримую компенсацію за програмою “Прихисток”?

Особа, яка безоплатно розмістила внутрішньо переміщених осіб і отримує компенсацію витрат за їх розміщення, може отримувати житлову субсидію за адресою цього домогосподарства. При цьому до складу домогосподарства ВПО не включаються.

При розрахунку житлової субсидії сума отриманої компенсації за розміщення ВПО не враховується у складі доходу власника житла. Це означає, що отримані кошти за-

програмою “Прихисток” не впливають на призначення субсидії.

3. Якщо власник житла проживає в одному житловому приміщенні з ВПО, при цьому їхні особові рахунки розділені, чи може отримувати житлову субсидію кожен з них?

Якщо в межах одного житлового приміщення існує кілька домогосподарств з розділеними особовими рахунками, субсидія може бути призначена кожному окремо на підставі акту обстеження матеріально-побутових умов домогосподарства / фактичного місця проживання особи.

При цьому до складу різних домогосподарств не можуть входити члени однієї сім'ї.

Тобто, якщо домогосподарство власника житла та домогосподарство внутрішньо переміщених мають свої особові рахунки, кожне з них може звернутись за призначенням суб-

сидії на оплату житлово-комунальних послуг.

Важливо!

Субсидія на оплату житлово-комунальних послуг не може бути призначена одночасно за зареєстрованим місцем проживання особи і за місцем її фактичного проживання.

Довідково

Право громадян на отримання субсидії на оплату житлово-комунальних послуг визначено Положенням про порядок призначення житлових субсидій, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 21.10.1995 № 848.

Механізм надання компенсації витрат за тимчасове розміщення (перебування) внутрішньо переміщених осіб визначено Порядком компенсації витрат за тимчасове розміщення (перебування) внутрішньо переміщених осіб, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 19.03.2022 № 333.

ВІЙСЬКОВОЗОВОБ'ЯЗАНИЙ МАЄ ВІДСТРОЧКУ ПО ДОГЛЯДУ ЗА МАТІР'Ю З ІНВАЛІДНІСТЮ:

ЧИ МАЄ ПРАВО ВІН ПЕРЕМІЩУВАТИСЬ ПО КРАЇНІ ТА ВИЇЗДЖАТИ ЗА КОРДОН?

Питання:

Чи може військовозобов'язаний, маючи відстрочку по догляду за матір'ю другою групою інвалідності, переміщуватись сам без

матері по всій території України чи тільки по території області, на котрій проживає. І чи має право він виїхати разом з матір'ю за кордон на її лікування, якщо буде підтверджу-

ючий лист з лікарні про те, що її будуть там лікувати?

Відповідає адвокат Дмитро Дончак.

1. Перелік осіб, які не підлягають мобілізації, наведений в Законі України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію». Згідно з пунктом 13 частини першої статті 23 вищезгаданого закону, не підлягають мобілізації військовозобов'язані, які мають одного із своїх батьків з інвалідністю I чи II групи. Отже, Ви на законних підставах отримали відстрочку. При цьому в Законі України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» не зазначено вимог щодо обов'язкового перебування такого військовозобов'язаного самі в тій області (регіоні), в якій проживає його матір. Тобто відстрочка діє

по всій території України, без жодних територіальних обмежень. Також слід зазначити, що по даному типу відстрочки немає вимог щодо обов'язкового пересування територією України разом з особою, за якою здійснюється догляд.

Таким чином, Ви маєте право переміщуватись сам, без матері, по всій території України, і при цьому ваша відстрочка буде залишатися чинною.

2. Згідно абзацу 4 пункту 2-1 Правил перетинання державного кордону громадянами України, У разі введення на території України надзвичайного або воєнного стану перетинати державний кордон мають право

особи, які мають одного із своїх батьків чи батьків дружини (чоловіка) із числа осіб з інвалідністю I чи II групи і супроводжують одного із таких батьків для виїзду за межі України, за наявності документів (їх нотаріально засвідчених копій), що підтверджують родинні зв'язки, інвалідність, а також документів, що підтверджують спільне проживання.

Таким чином, вам не потрібен лист про лікування. Все що необхідно - докази рідства (свідоцтво про народження), докази інвалідності матері, докази наявності відстрочки, докази спільного проживання та закордонні паспорти.

b2bconsult

**РОЗМІЩЕННЯ РЕКЛАМИ
в газеті
та на сайті**

На сторінках газети та на сайті інформаційно-правового порталу ПОРАДИ ЮРИСТА (www.porady.org.ua) Ви маєте можливість розмістити рекламу, статті, інтерв'ю, блоги та інші матеріали суспільно-правового характеру.

Вартість та умови розміщення матеріалів дізнавайтесь за телефоном +38 (098) 507-28-77 або e-mail: porady_urista@ukr.net

ВИЌД ЗА КОРДОН ЧОЛОВІКІВ 18-22 РОКІВ ТА ЖІНОК-ДЕПУТАТІВ МІСЦЕВИХ РАД: У МВС НАДАЛИ ОФІЦІЙНЕ РОЗ'ЯСНЕННЯ

У МВС опублікували роз'яснення, щодо умов перетину державного кордону чоловіками 18-22 років та жінками-депутатами місцевих рад.

Так, на виконання доручення Президента України Уряд схвалив розроблену МВС постанову про можливість перетину державного кордону жінками-депутатами місцевих рад під час воєнного стану.

Депутат місцевої (сільської, селищної, міської, районної у містах, районної, обласної) ради – це неоплачувана діяльність. Тож законодавство не забороняє працювати на інших роботах, зокрема тих, що не пов'язані з органами місцевого самоврядування. Наприклад, депутат місцевої ради може бути вчителькою чи лікаркою. В такому випадку вона може перетинати кордон.

Але якщо депутат працює в органах місцевого самоврядування та, відпо-

відно, отримує зарплату з місцевого бюджету – то виїзд за кордон, як і раніше, можливий виключно у межах службового відрадження.

Також, згідно із ухваленною постановою, органи місцевого самоврядування у триденний строк мають подати до Державної прикордонної служби України оновлені списки осіб, які визначені у пункті 2-14 Урядової постанови № 57.

У подальшому, під час кадрових змін, така інформація має подаватися до ДПСУ не пізніше наступного дня після прийняття відповідного рішення.

Щодо виїзду за кордон чоловіків віком 18-22 років.

Як повідомляється, уряд оновив порядок перетину державного кордону для громадян України чоловічої статі у віці від 18 до 22 років включно. За оновленими правилами,

громадяни цієї категорії мають право виїжджати за кордон під час дії воєнного стану.

Для перетину кордону необхідно мати:

- Паспортний документ, що дає право на виїзд за кордон

- Військово-обліковий документ (у тому числі в електронній формі), який пред'являється за вимогою представника Державної прикордонної служби.

Виключення: норма не поширюється на осіб, які займають визначені посади в органах державної влади, державних органах та органах місцевого самоврядування. Ці особи можуть виїжджати за кордон лише у службове відрадження.

У свою чергу, речник ДПСУ Андрій Демченко розповів, у якому випадку може бути відмовлено у перетині кордону молодим людям.

Так, за його словами, даний дозвіл не стосується тих громадян, які обіймають посаду за державною службою і які підпадають під пункт 2.14 перетину кордону. Таким громадянам, як і раніше дозволено виїзд виключно у службове відрадження.

«І за ці два дні вже було кілька випадків, що хлопці з цієї вікової категорії вирішили поїхати за кордон, але перебували на тих посадах, яка дозволяє тільки у службове відрадження», – пояснив Демченко.

Він додав, що вже є кілька відмов через те, що люди знаходилися в розшуку.

Прикордонники мають доступ до системи «Оберіг», щоб перевірити, чи не ухиляються особи від оновлення облікових даних.

«Кілька громадян отримали відмову через те, що знаходяться в розшуку», – наголосив речник ДПСУ.

ЯК ВИЌХАТИ ЗА КОРДОН З ДОМАШНІМ УЛЮБЛЕНЦЕМ: ПЕРЕЛІК ДОКУМЕНТІВ

Через військове вторгнення рф багато українців були змушені виїхати за кордон. Люди часто беруть з собою домашніх

улюбленців, але для них потрібні певні документи, оскільки правила спрощеного виїзду для тварин вже скасовані.

5 кроків, які необхідно здійснити для виїзду з твариною за кордон.

Крок 1.
Ідентифікація та вакцинація

В першу чергу, тварину, необхідно прочіпувати і вакцинувати проти сказу.

Мікрочип – це невелика мікросхема, розміром 2x12 мм, яку вводять під шкіру тварині.

Щеплення від сказу – вакцинація має бути проведена лише у ветеринарній клініці.

Крок 2.
Ветеринарний паспорт міжнародного зразка

Домашній улюбленець повинен мати паспорт, який оформляється у державній установі ветеринарної медицини.

Заповнюється документ англійською та українською мовами і діє до кінця життя тварини.

Вартість оформлення затверджено постановою Кабінету Міністрів України та становить 51 грн. 29 коп.

Крок 3.
Серологічний тест на сказ (тест нейтралізації сказу)

Перед перевезенням тварини необхідно зробити тест на визначення антитіл проти сказу. Проводити такий аналіз можливо лише через 30 днів з моменту останньої вакцинації.

Крок 4.
Ветеринарне свідоцтво форма 1-BET

Форма 1-BET видається державною службою вете-

ринарної медицини не раніше, ніж за 3 дні до виїзду тварини за кордон на підставі проведеного огляду тварини і при пред'явленні паспорта на тварину.

Крок 5.
Ветеринарний сертифікат

В Україні видається ветеринарною службою в пунктах ветеринарного контролю на кордоні і транспорті.

ВИЌД ЗА КОРДОН: ХТО ІЗ ЖІНОК НЕ МОЖЕ ПОКИДАТИ КРАЌНУ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ?

Більшість жінок в Україні можуть вільно перетинати кордон під час дії воєнного стану, однак є окремі випадки, коли виїзд для них може бути обмеженим.

За кордон можуть подорожувати більшість жінок, включно з медичними працівниками, які

перебувають на військовому обліку.

Водночас існують певні обмеження для конкретних категорій, а саме:

- жінки-держслужбовиці, поліцейські та ті, хто має доступ до державної таємниці;

- військовослужбовиці,

оскільки для них мобілізаційні обмеження такі ж, як і для чоловіків.

Крім того, заборона на виїзд може бути встановлена судом, наприклад, якщо жінка є боржницею або перебуває під кримінальним розслідуванням.

ПАВЛО РОЗЕНКО:

МИ ПОВИННІ ЖИТИ З РОЗУМІННЯМ ТОГО, ЩО ВІЙНА ТРИВАЄ І МИ Є ЧАСТИНОЮ ЦІЄЇ ВІЙСЬКОВОЇ КОМПОНЕНТИ

В гостях у редакції медіа ресурсу «ПОРАДИ ЮРИСТА» Павло Розенко, народний депутат 7-8 скликань Верховної Ради України з 2012 по 2014 роки, міністр соціальної політики з 2014 по 2016 роки та віцепрем'єр-міністр України з 2016 по 2019 роки.

В інтерв'ю кореспонденту Віталію Гузію Павло Розенко розповів про бюджетну політику та міжнародну допомогу Україні, економічну ситуацію та розвиток бізнесу, ефективність використання бюджетних коштів та шалений ріст цін та комунальних тарифів в країні.

ВІТАЛІЙ ГУЗІЙ:

Спираючись на показники держбюджету України на 2025 рік, приблизно 2,33 трлн грн (~60%) є доходами держави, а 1,61 трлн грн (~40) є запозиченнями. Тобто фактично всі внутрішні фінансові ресурси держави йдуть на покриття потреб силового та військового блоку, а всі зарубіжні фінансові запозичення спрямовані на задоволення соціальних потреб. Що буде і як діяти українському уряду у разі зменшення або взагалі припинення іноземної допомоги?

ПАВЛО РОЗЕНКО:

По-перше, я вважаю, що не треба чекати, коли цей час настане, а треба розуміти, що рано чи пізно справді об'єми допомоги будуть скорочуватися.

Тут є два моменти, на які уряд має реагувати вже зараз. Ми чудово розуміємо, що доходи бюджету, це наслідок роботи української економіки і зараз ми бачимо, що економіка знаходиться в стадії стагнації.

Наприклад, візьмемо великий столичний ТЦ «Метроград», де працюють представники малого і середнього бізнесу, арендують приміщення. Якщо ви пройдетеся зараз по ньому, ви побачите, що 50% магазинів закриті. І це - центр Києва, місце, яке завжди було топове. Такої ситуації, як зараз, я не пам'ятаю,

ну хіба що в перший місяць повномасштабної війни, але тоді причини були об'єктивними, а зараз це є, в тому числі, наслідок діючої економічної політики.

Ми повинні розуміти, куди рухається уряд. Зараз ми не бачимо якоїсь системи, ми бачимо лише таке своєрідне ставлення до ситуації, коли в минулому році уряд виходить, говорить у нас там не вистачає 500 млрд грн, що робити, давайте піднімати податки.

Ну от підняли податки, частина підприємств закривається.

Далі фіскальна політика, банківська, боротьба з відмиванням коштів, чорним ринком і так далі.

Сьогодні будь-які банківські платежі, навіть з картки на картку, там 2-3 тисячі гривень і ти підпадаєш під жорсткий фінмоніторинг, тобі починають «викручувати руки»: а де, а звідки, а за що. Я розумію, це можна робити в звичайній ситуації в країні, при нормальній, хорошій ситуації в економіці, але зараз, коли люди виживають, це очевидно зайве.

Я ходжу час від часу на базар, і ще декілька місяців тому я міг спокійно розраховуватися там, перекинувши людині з картки на картку. Далі вже його питання, платити податки тощо. А зараз я вже цього робити не можу, тільки готівка.

Ось вам, будь ласка і звуження економічної активності, перш за все, людини, і це обмеження, як можливостей самої людини, так і обмеження для економіки загалом.

ВІТАЛІЙ ГУЗІЙ:

Тобто компенсаторними пакетами, як альтернатива західній допомозі, яка скорочується, могло б бути «розкручування гайок» всередині країни стосовно податків та фіскальних перевірок?

ПАВЛО РОЗЕНКО:

Саме так. Дайте людям просто працювати. Ви не можете забезпечити їх роботою, адже зараз непростий час, так дайте можливість їм самим працювати, дайте їм можливість без обмежень торгувати і са-

мим себе забезпечувати роботою. Це нормально і це призводить до нормальної активізації внутрішнього ринку.

Це перша складова, економічна. Друга - питання бюджетної політики. І нам треба, уважно дивитися, а куди ми використовуємо ці кошти. В тому числі ми говоримо про військову складову. Це питання №1 державного бюджету України. Ми ж всі бачили ці корупційні скандали, корупційні кейси, які розривали країну. Треба там наводити порядок.

ВІТАЛІЙ ГУЗІЙ:

Наприклад яйця по 17 грн, за які нікого не покарали до сих пір.

ПАВЛО РОЗЕНКО:

Так, і в цивільній частині є теж дуже багато питань. Ми витрачаємо, я вважаю, десятки мільярдів гривень неефективно, на ті речі, які точно не повинні, скажімо так, фінансуватися у військовий час. Багато про це вже сказано, але я думаю, що у всіх нас виникає обурення.

Наприклад, мільярди гривень, а саме до двох мільярдів щороку виділяється на Єдиний Національний телемарафон. Тобто ми за свої кошти, 2 млрд грн, фінансуємо телеканали олігархів.

І так можна пройтися по десяткам пунктів витрат держбюджету України. Нам говорять - та що там тих 2 мільярда, але вибачте, це принципове питання.

Більше того, ми самі фінансуємо цензуру на цих каналах, обмеження свободи слова, жорстку політизацію, що зводиться до того, що людям просто транслюється неправда і завищені очікування.

Це один із напрямків. І так можна пройтися по державних видатках і набрати десятки мільярдів гривень.

Ті ж державні інвестиційні програми і тому подібне. Що це за інвестиційні програми? Куди виділяються кошти? Уряд самостійно приймає рішення щодо розподілу 25 млрд грн і ніякого звіту немає.

Ми повинні жити з розумінням того, що війна

триває і ми є частиною цієї військової компоненти. А в нас таке враження, що уряд, каже - давайте ми забезпечимо всі свої забаганки, а все, що залишиться, то може, колись там, пенсію проіндексуємо, може комусь зарплати підвищимо. І так не повинно бути.

ВІТАЛІЙ ГУЗІЙ:

Якщо правильно врегулювати податкову, фіскальну політику в тилу, якщо зробити якісну ревізію державних витрат, то чи можна фактично обійтися без західної допомоги в фінансуванні своїх потреб воюючої держави, при цьому не скорочуючи соціальні видатки?

ПАВЛО РОЗЕНКО:

Якщо західної допомоги не стане, то скорочення соціальних видатків є неминучим, і я вважаю, що без західної допомоги нам все одно буде важко.

Але інша справа, що у нас з'явиться додатковий ресурс для того, щоб вкладати його в ті аспекти економіки і соціальної сфери, які потребують нашої з вами підтримки. Ну, наприклад, ми можемо по-різному говорити про те, що там популізм, чи не популізм, але на сьогоднішній день уряд заморозив всі соціальні видатки з точки зору підняття прожиткового мінімуму, мінімального розміру пенсії, тощо.

Так, індексація робилася 1 березня поточного року, але це не заслуга нинішнього уряду. Це ще в 2017 році цю норму зафіксували в законі і тепер вже не важливо, хто буде президентом, який буде уряд, але кожного 1 березня індексація має бути проведена, тому що це норма закону.

Але ж є інші речі, такі як зростання прожиткового мінімуму, перерахунок пенсій, допомога малозабезпеченим родинам, допомога людям з інвалідністю і т.д., вони ж не індексуються і це колосальна проблема.

І коли ми говоримо, що сьогодні ринок і економіка деградує і є криза споживання, це якраз через те, що у людей просто не ви-

стачає коштів забезпечити власні потреби. А з іншого боку ми бачимо декларації заступників міністрів, глав адміністрації, високопосадовців, чиновників.

ВІТАЛІЙ ГУЗІЙ:

Все ж таки, який відсоток державних витрат використовується явно неефективно? І чому Захід ніяким чином не реагує на ці неефективні витрати, враховуючи, що це також і кошти їх платників податків?

ПАВЛО РОЗЕНКО:

Захід говорить наступним чином - це ваша відповідальність, це важливо, щоб ці кошти не осідали в кишенях чиновників і не були корупційною складовою. Тому Захід, наприклад, дуже жорстко відреагував, коли був нещодавній скандал, щодо намагання Офісу президента «зламати через коліно» антикорупційну систему, позбавивши її незалежності. Мовляв, якщо ви будете заважати роботі антикорупційних органів, ми припинимо надання відповідної фінансової допомоги.

І Європейський Союз заморозив частину коштів до вирішення цієї ситуації і до цього часу вона ще не розблокована, бо в ЄС спостерігають, як буде йти далі робота антикорупційних органів і які результати будуть по резонансним справам.

ВІТАЛІЙ ГУЗІЙ:

А чи не є критерієм ефективної роботи антикорупційних органів в тому числі контроль над ефективністю розподілення державних ресурсів? Чому антикорупційні структури не перешкоджають прозявам неефективного розподілення фінансів?

ПАВЛО РОЗЕНКО:

Це не безпосередня робота НАБУ і САП. Це робота такого органу, як Рахункова палата, який має ефективно дивитися за плануванням і використанням державних, бюджетних коштів. Але проблема в тому, що на сьогоднішній день керівником Рахункової палати призначено людину, яка орієнтована і на Офіс Пре-

зидента, і на більшість у Верховній Раді.

І зверніть увагу, після призначення цього керівника ми не бачили практично жодного публічного звітування ні про розслідування, ні взагалі про роботу, яку має робити Рахункова палата. Її діяльність сьогодні проявляється лише в тому, що вони пролобіювали у Верховній Раді збільшення собі зарплат у 4 рази і тепер будуть отримувати від 450 тис грн на місяць заробітної плати. От і вся ефективність.

ВІТАЛІЙ ГУЗІЙ:

Як все ж таки в архітектурі діючої влади, коли фактично майже все знаходиться в руках однієї людини, президента України, підвищити ефективність розподілення державних фінансів? Що можуть зробити в такій ситуації рядові громадяни, чи ті ж західні партнери?

ПАВЛО РОЗЕНКО:

Перше, що треба робити всім нам, всім експертам, фахівцям і громадянському суспільству, це не мовчати. Ніхто не говорить про те, що треба кожен день виходити на вулицю, ставати з плакатами, робити революції і так далі. Ні. Але не мовчати.

Ці всі історії про те, що зараз не на часі, давайте зараз будемо воювати, а після розберемося. Ні-ні. Я завжди не був прихильником цієї ідеології. Я вважав, що влада повинна бути зосереджена на війні, але якщо вона робить щось не те і не так, ми, громадянське суспільство, повинні «бити по руках» і робити це публічно. Нам всім треба говорити в соцмережах, в засобах масової інформації і робити суспільний тиск на владу.

Ще один приклад - призначення керівника Бюро економічної безпеки, це одного антикорупційного органу в економічній площині. Подивіться, після акцій протесту знов почався тиск на владу, де представники громадянського суспільства, експертне середовище сказали уряду, що він зобов'язаний призначити Цивільського керівником БЕБ. →

Я його не знаю, але він пройшов конкурс, пройшов спецперевірки і уряд не має права просто так сказати: «ні, він нам не підходить». Тому що згідно закону Кабмін зобов'язаний призначити керівника БЕБ, якого обрала конкурсна комісія. І оцей суспільний тиск призвів до того, що уряду не залишилося іншого вибору і вони погодили це рішення.

ВІТАЛІЙ ГУЗІЙ:

Державний борг України станом на початок 2022 року складав \$86 млрд, а зараз складає \$184 млрд. До якого рівня боргу в абсолютних показниках та в співвідношенні до ВВП західні партнери готові допомагати Україні? І в які терміни український народ, держава зможуть віддати запозичення, і чи взагалі зможуть?

ПАВЛО РОЗЕНКО:

На мій погляд, з одного боку це загрозливі тенденції, але з іншого я ставлюся до цього більш спокійно і лояльно, тому що я розумію, що на сьогоднішній день іншого варіанту, як зростання державного боргу, на жаль, немає. Але при тому ми повинні розуміти, що цей борг або видатки державного бюджету, вони йдуть справді на такі речі, як на розвиток країни, на розвиток економіки і повертаючись, наприклад, до соціальної політики, також на підтримку найменш захищених верств населення, чому я і говорю про те, що це є елемент єдиної великої економічної політики.

Коли ми вкладаємо кошти, наприклад, у підвищення пенсії, збільшимо допомогу людям з інвалідністю, військовослужбовцям, які повертаються з фронту з пораненнями, їхнім родинам і так далі, то ми повинні розуміти, що це кошти, які не осідають в карманах чиновників – вони йдуть прямо людям. Ці кошти не виводяться потім в офшори і в західні країни. Ці кошти через купівлю товарів, продуктів і послуг повертаються в українську економіку.

Таким чином, через соціальні видатки, ми фактично розганяємо економіку країни, зокрема ті галузі, які найбільш сьогодні користуються

попитом саме у людей. І ми створюємо нормальну економічну модель розвитку держави. А коли ми затримуємо державні соціальні видатки, соціальні допомоги, ми «ріжемо» свою ж економіку, в яку просто не поступають ці кошти.

Тому ще раз кажу, так, державний борг великий, але для нас саме головне, щоб це все йшло в напрямку розвитку економіки і розвитку добробуту людей.

ВІТАЛІЙ ГУЗІЙ:

Давайте затронемо болючі питання для рядових громадян, особливо для соціально незахищених груп населення, щодо складової житлово-комунальних послуг. З 2014 по 2019 роки ціна на кубометр газу для споживача зросла з 72 копійок до 8,5 грн, а ціна на воду з 3 до 20 грн за кубометр. Чому так сталося і невже це було неминучим, враховуючи, що темпи зростання вартості газу та води в 2-3 рази перевищували темпи інфляції? Ми пам'ятаємо, що зростання тарифів ЖКХ і при уряді Яценюка, і при уряді Гройсмана аргументувалося тим, що це нібито робиться для інвестицій у власний видобуток, і що потім це дасть користь.

ПАВЛО РОЗЕНКО:

Так, і зараз дуже легко пояснювати елементи політики, яка була в 2014 - 2017 роках. І я завжди дуже часто використовую наступні історії.

Ми ж пам'ятаємо, нинішня влада прийшла в 2019 році на гаслах того, що ми вам все зменшимо, знизимо. Володимир Зеленський вже на посаді президента розповідав, що знайшли механізми, як зменшити людям комуналку вдвічі, газ вдвічі, і все інше.

І що? Зменшили, знайшли механізми? Або механізми, які б показали, що ми в 2014, 2015 роках зробили щось не так? Ні, тарифи зростають, зокрема, тарифи на електроенергію зросли втричі порівняно з 2019 роком.

У нас тоді не було іншого виходу, як це робити, тому що це було і нормально, і з точки зору нашої співпраці з західними партнерами, які не розуміли, чому енергоносії у нас такі дешеві, хоча ми їх в основному заку-

пали. Тоді була позиція, в тому числі уряду, що ми вкладаємо якісь ресурси (їх теж треба десь брати), щоб стимулювати внутрішній видобуток і хоча б не призводити до подальшого зростання цін. І якщо взяти показники 18-19 року, видобуток все-таки зріс.

Друге питання, що було зроблено? Ми ж не просто так сказали, що от ми вам в три рази піднімаємо ціну, і все, робіть, що хочете. Паралельно з цим, ми робили систему субсидій і я за це відповідав. Я зробив нову архітектуру, нову ідеологію і філософію системи субсидій, і ми провели тоді одну із тих широкомасштабних реформ в соціальній сфері – це якраз була реформа системи субсидій. Тоді ми захистили 7,5 млн. домогосподарств. Не людей, а домогосподарств - це приблизно 15 млн. українців, які отримали від нас субсидії. Тобто, ми сказали так - ми вимушені підняти тарифи, тому що це позиція західних партнерів, і в економічному плані це треба робити, щоб вкласти кошти в видобуток власного газу, але ми захищаємо тих, кому допомога дійсно потрібна.

А після 2019 року в системі субсидій відбулися колосальні зміни, і після того, як систему субсидій перевели з соціального фонду в Пенсійний фонд, не хочу сказати, що допомогу взагалі не можна отримати, але це стало настільки важко робити, що люди просто не в змозі оформити або оформити знову допомогу.

І що ми з цього маємо сьогодні? З 2019 року борги за житлово-комунальні послуги зросли в 3-4, а в деяких регіонах в 5 разів. Тобто від того, що влада ускладнила механізми отримання субсидій, у людей же більше коштів не стало, а от тарифи на воду, на газ з 2014 по 2019 роки піднялися у багато разів.

І давайте говорити відверто, це відбулося і через падіння гривні, що також вплинуло на житлово-комунальні послуги і через об'єктивні економічні процеси, через те, що у нас фактично зупинилося 30% економіки країни, яку ми втратили через агресію РФ.

Для нас це було політичне рішення єдино можливим, коли фактично зупинилася торгівля з Росією, а це були основні ринки і починаючи з 14 року наша економіка, наші підприємства поступово переорієнтовувалися не просто на ринки Європейського Союзу, а на стандарти ЄС, на їх вимоги.

Ми відкривали для себе нові ринки і тепер зверніть увагу, навіть широкомасштабне вторгнення у 2022 році не так сильно вдарило по економіці України, бо економіка вже була готова і відносно адаптована під західні ринки та логістику.

Що стосується банківської системи, то можна скільки завгодно критикувати 2014 - 2017 роки, але тоді очистили фінансову систему не від банків, а від фактично «сміттєвих бачків», через які відмивалися великі тіньові кошти. І зверніть увагу, після цього, після очищення банківської системи, у нас з 2022 року, здається, лише один чи два банки припинили свою діяльність.

ВІТАЛІЙ ГУЗІЙ:

Чому наразі ціна на літр палива складає в районі півтора долара, а не долар, як це було раніше? Чи є в цьому корупційна складова? Чи це виправдано ускладненням логістики?

ПАВЛО РОЗЕНКО:

Так, якийсь елемент в ускладненні логістики є, але давайте будемо говорити відверто. Владою було прийнято політичне рішення щодо введення додаткових акцизів на паливо. Тобто, фактично був запроваджений додатковий податок.

Це теж наслідок економічної політики, яку всі ми відчуваємо, адже платять за паливо не лише власники Лексусів і Мерседесів і, навіть не власники Жигулів, а і ті, хто їздить на маршрутці або хто купує будь-які товари і послуги, тому що це було закладено в кінцеву продукцію.

І подивіться, у нас ціни на продукти, товари і послуги зростають і зростають фактично щомісяця. І це лише один із елементів підвищення цін на товари та послуги.

Тому заплатили за таку економічну політику всі.

ВІТАЛІЙ ГУЗІЙ:

Яке у вас очікування від нещодавно призначеного прем'єра Юлії Свириденко? Та яка була головна мета заміни Дениса Шмигала на неї?

ПАВЛО РОЗЕНКО:

Я думаю, що це перш за все пов'язано з тим, що Офіс Президента дуже уважно дивиться за соціологією. А останнім часом дуже різко йшло падіння рейтингу довіри в першу чергу до уряду і всі чудово розуміли, зокрема з політтехнологічної точки зору, що якщо нічого не змінювати, то все це буде перекладатися в негатив, в тому числі і на Президента.

Тому було намагання представити все так, начебто влада почула суспільство і змінює уряд. Але давайте говорити відверто, уряд фактично не змінився.

Відбулося просто переміщення посад середньої ланки уряду і нових міністрів не з'явилося ні з громадянського суспільства, ні з бізнесу, ні з представників інших політичних сил. Просто деякі міністри пішли з посад, чи змінили одну посаду на іншу, а їх наступники стали міністрами. Так само і Шмигала поміняли на Свириденко.

Тобто фактично відбулася така, я не хочу сказати ротація, а імітація якоїсь бурної діяльності, імітація зміни уряду. До речі, суспільство це дуже чітко помітило. Від того, що у нас новий уряд і нова Голова уряду, молоді, симпатична, якогось ефекту не відбулося.

Ми розуміємо, що як був попередній уряд Шмигала не самостійним у прийнятті рішень, так, і цей теж не є самостійним. Міністерствами керують не міністри і не Кабмін, а вони орієнтовані на виконання вказівок Офісу Президента.

Тому у мене ніяких ілюзій щодо діяльності цього уряду немає. Я не вважаю його самостійним і я не вважаю, що заміна уряду призведе до якихось кращих зрушень чи в економічній, чи в соціальній політиці.

Могло бути інакше, якщо б Офіс Президента побачив запит суспільства не просто на заміну уряду, а на формування саме уряду національної єдності, на-

ціонального порятунку, куди б увійшли найкращі представники всіх політичних сил. І це був би реальний крок до подальшого об'єднання всього суспільства в Україні, єдності української нації. А так у нас з ранку до ночі урядовці пишуть «відосики», що ми маємо бути єдині, що ми маємо об'єднатися, але насправді цього не відбувається. Потрібні не гасла, а конкретні дії.

ВІТАЛІЙ ГУЗІЙ:

Наостанок, на ваш погляд, говорячи про єднання політичних сил навколо загроз в Україні, то чи має цей формат єдності включати в себе представників колишнього блоку «ОПЗЖ», які і надалі представлені у парламенті і до яких немає запитань від правоохоронних органів?

ПАВЛО РОЗЕНКО:

Щодо «ОПЗЖ» в мене є своя думка. Мені здається, що ця політична сила себе давно дискредитувала, тому що у нас війна почалася не в 22-му році, а в 14-му. І ці люди з 14-го року продвигали путінські наративи і ці всі історії про «єдиний народ», що «Путін прийде, порядок наведе» і так далі.

Тому я вважаю, що ці люди мають понести як мінімум політичну відповідальність, саме за свою діяльність, починаючи з 14-го року, коли вони розхитували українське суспільство.

Тому мене, наприклад, дуже сильно турбує, що у Верховній Раді сьогодні створена фактично більшість, коли у «Слуг народу» не вистачає голосів вони політично об'єднуються з представниками колишньої «ОПЗЖ». І це, на мій погляд, ще більше дискредитує як нинішню владу, так і взагалі ідею об'єднання.

Я думаю, що українці точно не бачать об'єднання в Україні у вигляді об'єднання влади з представниками проросійських сил.

МІЖНАРОДНІ АСПЕКТИ ВСТАНОВЛЕННЯ БАТЬКІВСТВА

Інколи життя складається так, що питання встановлення батьківства виходить за межі однієї країни – коли батьки або дитина мають різне громадянство чи проживають за кордоном. У таких ситуаціях важливо розуміти, як між Україною та іноземними державами застосовуються міжнародні договори, норми яких містять положення про юрисдикцію та право, що застосовується, при встановленні чи оспорюванні батьківства.

Спеціальний міжнародний договір про співробітництво у справах про встановлення батьківства відсутній.

У разі відсутності міжнародного договору у цій сфері підлягають застосуванню норми Закону України «Про міжнародне приватне право».

Відповідно до статті 65 Закону встановлення та оскарження батьківства визначається особистим

законом дитини на момент її народження, тобто законодавством держави, громадянином якої є дитина. Якщо фізична особа є громадянином двох або більше держав, її особистим законом вважається право тієї з держав, з якою особа має найбільш тісний зв'язок, зокрема, має місце проживання або займається основною діяльністю.

Згідно зі статтею 76 Закону суди України мають право розглядати справи про встановлення батьківства у випадках, якщо позивач у справі має місце проживання в Україні.

Якщо між Україною та іноземною державою укладено двосторонній договір, який містить положення про юрисдикцію та право, що застосовується, при встановленні чи оспорюванні батьківства, то застосовуються положення цього договору.

Наприклад, за статтею 32 Договору між Україною та Чеською Республікою про правову допомогу

в цивільних справах при встановленні чи оспорюванні батьківства застосовується законодавство тієї Договірної Сторони, громадянство якої дитина набула при народженні. Якщо громадянство дитини не встановлено, діє законодавство тієї держави, на території якої дитина проживає або перебуває. Компетентними органами у таких справах є органи юстиції держави, на території якої дитина проживає або перебуває.

Згідно зі статтею 81 Закону в Україні можуть бути визнані та виконані рішення іноземних судів у справах, що виникають з цивільних, трудових, сімейних та господарських правовідносин. Такі рішення визнаються та виконуються в Україні, якщо його визнання та виконання передбачено міжнародним договором України або за принципом взаємності у відносинах з іноземною державою, рішення суду якої має вико-

нуватися в Україні.

Клопотання про визнання і виконання рішення іноземного суду може бути подано зацікавленою особою або уповноваженим нею представником безпосередньо до суду України або до іноземного суду, який розглянув справу і ухвалив рішення у першій інстанції і який надсилає іноземне клопотання на розгляд компетентного суду України через Мін'юст (якщо це передбачено міжнародним договором).

Перелік документів, що мають додаватися до клопотання, визначається у відповідному міжнародному договорі України, на підставі якого звертається особа. Якщо договір не встановлює такого переліку, а також за відсутності міжнародного договору застосовується стаття 472 Цивільного процесуального кодексу України.

Якщо документи від-

повідають вимогам законодавства України (міжнародному договору та Інструкції про порядок виконання міжнародних договорів з питань надання правової допомоги в цивільних справах щодо вручення документів, отримання доказів та визнання і виконання судових рішень, затвердженої спільним наказом Міністерства юстиції України та Державної судової адміністрації України №1092/5/54 від 27.06.2008), Мін'юст передає їх до суду України за місцем проживання (перебування) або місцезнаходження боржника чи його майна. Розгляд іноземного клопотання здійснюється згідно з Цивільним процесуальним кодексом України.

Дійсність документів, складених іноземними компетентними органами (копія рішення та офіційний документ про те, що рішення іноземного суду набрало законної сили), має бути підтверджена

шляхом їх консульської легалізації, якщо держава походження документів не є Стороною Конвенції про скасування вимоги легалізації іноземних офіційних документів 1961 року, або шляхом засвідчення апостилем. У деяких випадках додаткове засвідчення документів не вимагається.

У задоволенні клопотання про визнання іноземного судового рішення може бути відмовлено з підстав, визначених у статті 462 Кодексу.

Рішення українського суду про встановлення батьківства також може бути визнано на території іноземної держави. Порядок звернення і перелік документів, необхідних для цього, визначається законодавством іноземної держави.

За інформацією Мін'юсту

ДЕРЖАВНА ДОПОМОГА ДІТЯМ, БАТЬКИ ЯКИХ НЕ СПЛАЧУЮТЬ АЛІМЕНТИ: ХТО, КОЛИ І ЯК МОЖЕ ОТРИМАТИ ВИПЛАТИ?

Обов'язок батьків утримувати дитину до досягнення нею повноліття закріплено ст. 180 Сімейного кодексу України. Водночас задля захисту прав та інтересів дітей, коли батьки, які проживають окремо і не виконують своїх обов'язків, у законодавстві є механізм призначення тимчасової державної допомоги дітям, батьки яких ухиляються від сплати аліментів, або місце проживання чи перебування їх невідоме, або вони не мають можливості утримувати дитину.

Про це нагадали у Пенсійному фонді з посиланням на Постанову КМУ від 22.02.2006 № 189 “Про затвердження Порядку призначення та виплати тимчасової державної допомоги дітям, батьки яких ухиляються від сплати аліментів, не мають можливості утримувати дитину або місце проживання їх невідоме”.

Кому призначається допомога?

Тимчасова державна

допомога призначається дітям, віком до 18 років, коли:

- відомості про одного з батьків, який має сплачувати аліменти, внесено до Єдиного реєстру боржників у зв'язку з несплатою ним аліментів;
- стосовно одного з батьків здійснюється кримінальне провадження або він перебуває на примусовому лікуванні, у місцях позбавлення волі, якого визнано в установленому порядку недієздатним, а також перебуває на строковій військовій службі;
- місце проживання одного з батьків не встановлено.

Розмір допомоги не може бути менший 50 % прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку:

- для дітей до 6 років – 1 281,50 грн;
- для дітей від 6 до 18 років – 1 598,00 грн.

Середньомісячний сукупний дохід сім'ї визначається відповідно до Порядку обчислення середньомісячного сукупного доходу сім'ї (домогосподарства) для усіх видів державної соціальної допомоги, затвердженого постановою КМУ від 22.07.2020 № 632 “Деякі питання виплати державної соціальної допомоги”.

В якому розмірі призначається допомога?

Тимчасова допомога призначається з урахуванням майнового стану сім'ї, в якій виховується дитина, в розмірі, що дорівнює різниці між 100% прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку та середньомісячним сукупним доходом сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців.

Максимальний розмір допомоги:

- для дітей до 6 років – 2 563,00 грн;
- для дітей від 6 до 18 років – 3 196,00 грн.

Розмір допомоги не може бути менший 50 % прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку:

- для дітей до 6 років – 1 281,50 грн;
- для дітей від 6 до 18 років – 1 598,00 грн.

Середньомісячний сукупний дохід сім'ї визначається відповідно до Порядку обчислення середньомісячного сукупного доходу сім'ї (домогосподарства) для усіх видів державної соціальної допомоги, затвердженого постановою КМУ від 22.07.2020 № 632 “Деякі питання виплати державної соціальної допомоги”.

Коли проводиться перерахунок?

Перерахунок розміру тимчасової допомоги проводиться в разі:

- досягнення дитиною віку 6 років;
- встановлення нових розмірів прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку.

На який термін призначається допомога?

Тимчасова допомога призначається кожні шість місяців, починаючи з місяця, в якому подано заяву з усіма необхідними документами.

Підстави для припинення виплати

Виплата тимчасової допомоги припиняється в разі:

- встановлення місця проживання (перебування) одного з батьків, який зобов'язаний сплачувати аліменти за рішенням суду;
- досягнення дитиною 18-річного віку;
- виконання в повному обсязі зобов'язань одного з батьків щодо сплати аліментів;
- влаштування дитини до установи (закладу) на повне державне утримання;
- усиновлення дитини (чоловіком матері або дружиною батька);
- відмови від стягнення аліментів;
- смерті дитини, якій була призначена тимчасова допомога, або смерті одного з батьків, зобов'язаного сплачувати аліменти.

Необхідні документи

Для отримання допомоги потрібно подати заяву*, до якої додаються:

- копія свідоцтва про народження дитини;
- декларація про доходи та майновий стан* осіб, які звернулися за призначенням допомоги (*Форми заяви та декларації затверджено постановою КМУ від 25.06.2025р. № 765 “Деякі питання призначення та виплати державних соціальних допомог, соціальних стипендій органами ПФУ).
- довідка про доходи, у разі зазначення в декларації доходів, інформація про які відсутня в державних реєстрах.

Додатково надаються інші документи, які визначають право на отримання тимчасової допомоги:

- заява у довільній формі, у якій зазначаються відомості, що дають змогу ідентифікувати одного з батьків, який має сплачувати аліменти;
- копія рішення суду про стягнення з одного з батьків аліментів на дитину (у разі відсутності відомостей про стягнення з одного з батьків аліментів на дитину в Єди-

ному державному реєстрі судових рішень);

- довідка відповідної установи про здійснення стосовно одного з батьків кримінального провадження або про його перебування на примусовому лікуванні, у місцях позбавлення волі, визнання його в установленому порядку недієздатним, а також перебування на строковій військовій службі;
- повідомлення органу внутрішніх справ про те, що місце проживання (перебування) одного з батьків дитини не встановлено.

Як звертатись?

Звернутись за оформленням допомоги можна:

- особисто до сервісного центру ПФУ, ЦНАП;
- онлайн – через вебпортал електронних послуг ПФУ, мобільний застосунок ПФУ або Єдиний державний вебпортал електронних послуг (Дія) з накладенням кваліфікованого електронного підпису;
- поштовим відправленням на адресу територіального управління ПФУ.

УСУНЕННЯ ПЕРЕШКОД У СПІЛКУВАННІ З ОНУКАМИ: ЯК ЗАХИСТИТИ ПРАВА БАБУСИ ТА ДІДУСЯ

Сімейне спілкування є важливою складовою розвитку емоційного та соціального розвитку дитини. Згідно з положеннями Сімейного кодексу, дитина має право на спілкування з бабою, дідом, прабабою, прадідом, а також іншими близькими родичами.

Водночас на практиці нерідко виникають ситуації, коли батьки або законні представники дитини можуть перешкоджати цьому. В таких випадках законодавством передбачено чіткий механізм дій у випадках обмеження доступу до спілкування з онуками, аби захистити інтереси дитини.

В Мін'юсті розповіли про те, як дід та баба можуть захистити свої права на спілкування з онуком.

Нормативне регулювання

Відповідно до частини першої статті 257 Сімейного кодексу України, баба, дід, прабаба, прадід мають право на спілкування з онуками, правнуками, а також на участь у їх вихованні. Частина друга цієї ж статті забороняє батькам або іншим особам, з якими проживає дитина, перешкоджати у здійсненні таких прав.

Наявність або відсутність шлюбу між батьками, їхні стосунки між собою не можуть бути підставою для обмеження права бабусі чи дідуся на контакт із дитиною.

Порядок захисту прав баби й діда на спілкування з онуками

Якщо домовитися з батьками не вдається, закон передбачає два способи захисту прав баби і діда на спілкування з онуком: адміністративний (через орган опіки та піклування) і судовий.

Звернення до органу опіки та піклування

На підставі статті 258 Сімейного кодексу України, баба або дід мають право звернутися із відповідною заявою до органу опіки та піклування за місцем проживання дитини. У заяві необхідно викласти обставини, що свідчать про перешкоджання

у спілкуванні, та просити визначити способи участі у вихованні чи встановити графік контактів.

Орган опіки та піклування з урахуванням інтересів дитини приймає рішення, в якому визначає конкретний порядок спілкування (дні, години, формат зустрічей тощо). Це рішення є обов'язковим до виконання, якщо протягом десяти днів з моменту його винесення заінтересована сторона не звернеться до суду із позовом про його скасування.

У випадку, якщо спілкування з бабою чи дідом, на думку органу опіки, може негативно впливати на дитину, може бути прийнято рішення про тимчасову або повну заборону таких контактів.

Звернення до суду

У разі відмови органу опіки або у разі необхідності оскарження дій батьків, які чинять перешкоди у спілкуванні, баба чи дід мають право звернутися до суду із позовом про усунення таких перешкод та визначення способу участі у вихованні дитини.

На підставі статті 159 Сімейного кодексу України, суд може визначити форми реалізації цього права, зокрема:

- встановлення періодичних чи систематичних побачень;
- дозвіл на спільне проведення дозвілля або відпочинку;
- дозвіл на відвідування дитиною місця проживання баби, діда;
- визначення можливості спілкування у присутності третьої особи (у разі потреби);
- визначення черговості контактів між різними родичами.

Суд бере до уваги висновки органу опіки та піклування, думку представника цього органу, який обов'язково бере участь у судовому засіданні, а також обставини, що мають істотне значення для дитини: її вік, стан здоров'я, рівень емоційної прив'язаності до баби, діда, побутові умови тощо.

У разі, якщо поведінка баби чи діда, стан їх здоров'я або інші обста-

вини створюють загрозу життю або здоров'ю дитини, суд має право відмовити у задоволенні позову.

Які документи необхідні для звернення

При зверненні до органу опіки та піклування або суду рекомендується мати:

- паспорт та копію;
- довідку про присвоєння РНОКПП (ідентифікаційного коду);
- копію свідоцтва про народження дитини (за наявності);
- характеристику за місцем проживання;
- акт обстеження житлово-побутових умов, складений органом опіки;
- інші документи, що підтверджують стосунки з дитиною та зацікавленість у її вихованні.

Для складання акта обстеження житлово-побутових умов слід звернутися до Служби у справах дітей за місцем проживання.

Важливо пам'ятати, що при розгляді таких справ пріоритетним критерієм є інтереси дитини, а тому поведінка, наміри та добросовісність сторін мають ключове значення. У разі потреби ви можете звернутися за консультацією до системи безоплатної правничої допомоги.

Як отримати безоплатну правничу допомогу

Отримати послуги системи надання БПД можна отримати дистанційно та очно.

Дистанційно (у будні з 8:00 до 18:00)

- Телефоном
- з мобільних чи стаціонарних телефонів у межах України: 0 800 213 103 (дзвінки безкоштовні)
- для дзвінків з-за кордону +38 044 363 10 41 (вартість дзвінка з-за кордону за тарифами вашого оператора зв'язку).

Очно (офлайн)

Офлайн можна звернутися до найближчого бюро правничої допомоги незалежно від реєстрації місця проживання.

СПАЛЮВАННЯ СУХОЇ ТРАВИ: ЯКИЙ ШТРАФ ЗАГРОЖУЄ?

Державна екологічна інспекція України нагадує про небезпеку спалювання сухої трави, листя та рослинних решток, що завдає шкоди природі, здоров'ю людей і є порушенням законодавства.

Штраф за спалювання сухої рослинності

- За порушення передбачені штрафи:
- для громадян — від 3060 до 6120 грн;
- для посадових осіб — від 15 300 до 21 420 грн.

Чим небезпечне спалювання сухої трави та листя

У Держекоінспекції нагадали!

Під час горіння у повітря потрапляють чадний газ, важкі метали, пил і канцерогенні речовини. Вони руйнують легені, серцево-судинну та імунну системи.

Вогонь знищує корисну мікрофлору ґрунту, роблячи землю біднішою і знижуючи врожайність.

У сухій траві та листі зимують комахи, дрібні тварини та птахи. Полум'я знищує їхні домівки та життя.

Невелике багаття легко виходить з-під контролю, перетворюючись на масштабну пожежу, яка загрожує лісам, будинкам і господарствам.

У ЯКИХ ВИПАДКАХ ДРУЖИНА МОЖЕ ОТРИМАТИ ПЕНСІЮ ЧОЛОВІКА ПІСЛЯ ЙОГО СМЕРТІ

В Україні пенсія у зв'язку з втратою годувальника може призначатися дружині лише за певних умов.

Головні з них — непрацездатність жінки та її перебування на утриманні чоловіка, зазначає Пенсійний фонд.

Основні умови для отримання пенсії ПФУ визначає кілька обов'язкових критеріїв:

- наявність інвалідності;
- перебування у відпустці по догляду за дитиною;
- досягнення пенсійного віку та відсутність іншого джерела доходу.

Важливо, щоб пенсія чи зарплата чо-

ловіка були основним джерелом існування дружини.

Офіційно зареєстрований шлюб є обов'язковим — цивільні стосунки не дають права на виплати.

Розмір виплат

Цивільні пенсіонери: одному непрацездатному члену сім'ї виплачується 50% пенсії чоловіка. Якщо отримувачів кілька — ця сума ділиться порівну.

Військовослужбовці: дружина може розраховувати на 30–70% грошового забезпечення. Мінімальний розмір таких виплат — не менше двох прожиткових мінімумів.

ЯКІ ПІЛЬГИ НА КОМУНАЛЬНІ ПОСЛУГИ НАЛЕЖАТЬ УЧАСНИКАМ БОЙОВИХ ДІЙ

Громадяни, які мають статус учасника бойових дій, користуються низкою державних гарантій та переваг. Однією з таких гарантій є пільги на житлово-комунальні послуги, визначені статтею 12 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту".

Згідно з інформацією ПФУ, учасникам бойових дій надається 75-відсоткова знижка на оплату різних видів послуг.

Важливо розуміти, на які види комунальних послуг надаються пільги учаснику бойових дій.

1. Плата за користування житлом (квартирна плата) — у межах норм, встановлених законодавством: 21 кв. м загальної площі на кожного зареєстрованого мешканця з правом на пільгу та додатково 10,5 кв. м на сім'ю.

2. Комунальні послуги, такі як:

- газопостачання;
- електроенергія;
- водопостачання та водовідведення;
- вивіз сміття;

- скрапленний газ у балонах для побутових потреб — у межах норм споживання.

3. Паливо (зокрема рідке) — для осіб, які мешкають у будинках без централізованого опалення, у межах встановлених норм для населення.

При цьому пільга на комунальні послуги надається не лише самому учаснику бойових дій, а й членам його сім'ї, які проживають із ним. До таких членів сім'ї належать:

- чоловік (дружина);
- діти віком до 18 років;
- дорослі неодружені діти з інвалідністю з дитинства I або II групи, або з інвалідністю I групи;
- особа, яка доглядає інваліда війни I групи, за умови спільного проживання та відсутності шлюбу;
- непрацездатні батьки;
- підопічні особи, якщо вони проживають разом із пільговиком.

Для отримання цих пільг учаснику бойових дій необхідно звернутися до органів соціального захисту населення з відповідними документами.

АНОНС! ЧИТАЙТЕ В НАСТУПНОМУ НОМЕРІ:

✓ **ОФОРМЛЕННЯ СПАДЩИНИ ПІСЛЯ ЗАГИБЕЛІ ВІЙСЬКОВОГО**
(Хто має право на спадкування у разі смерті військовослужбовця відповідно до заповіту або черговості, встановленої Цивільним кодексом)

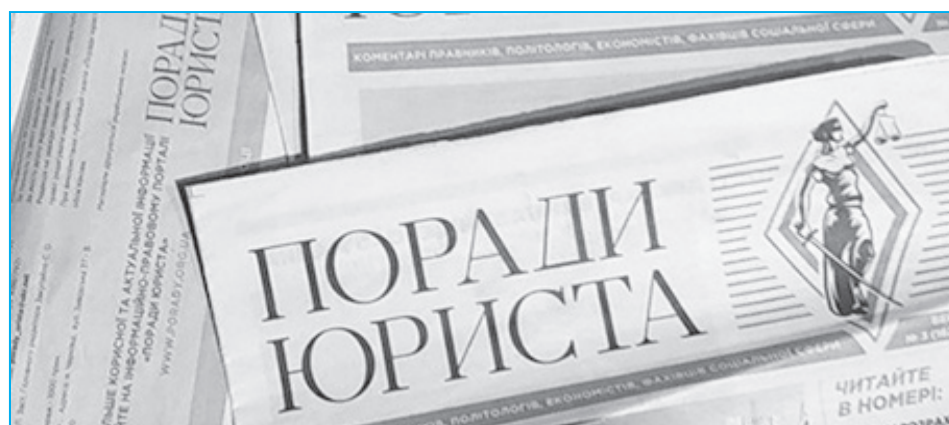
✓ **СТАТУС ДИТИНИ, ЯКА ПОСТРАЖДАЛА ВІД ВІЙНИ**
(Кабмін розширив можливості для надання статусу дитини, яка постраждала від війни)

✓ **ДОПОМОГА НА ПРИДБАННЯ ТВЕРДОГО ПІЧНОГО ПАЛИВА**
(Щодо надання одноразової грошової допомоги на придбання твердого пального в опалювальному сезоні 2025-2026 років)

БЕЗОПЛАТНА ПРАВНИЧА ДОПОМОГА

Отримати юридичну консультацію або правову допомогу можна за наступними контактами:

телефон: 0 800 213 103
e-mail: info@legalaid.gov.ua

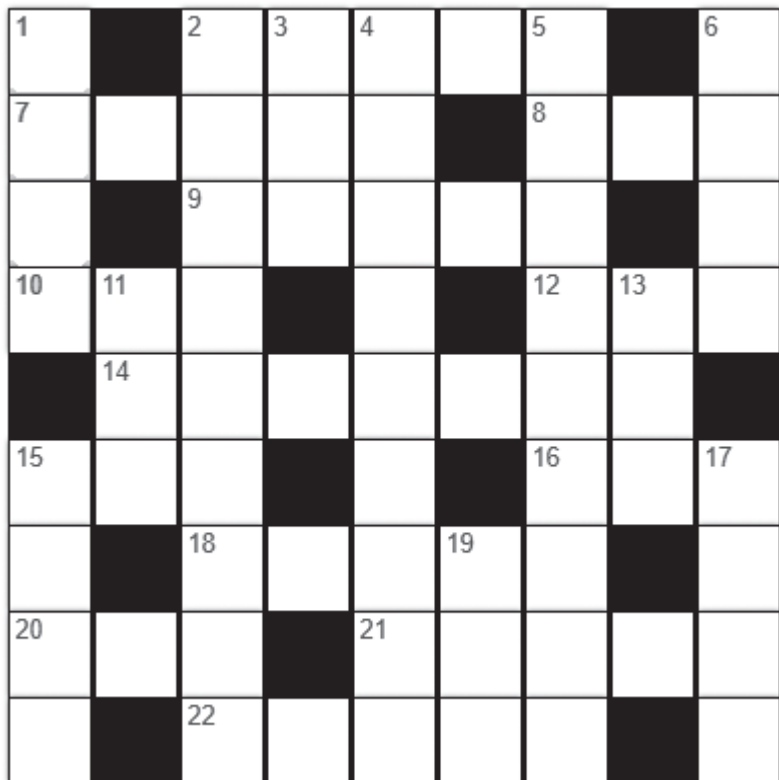
ПЕРЕДПЛАТА - 2025

НА ІНФОРМАЦІЙНО-ПРАВОВУ ГАЗЕТУ «ПОРАДИ ЮРИСТА»

Шановні читачі!

Якщо ви хочете знати свої права та вміти їх відстоювати, знайти відповіді на актуальні питання, бути в курсі змін законодавства, а також читати ексклюзивні інтерв'ю з українськими юристами, політиками, експертами, волонтерами та захисниками, оформіть передплату на газету у поштових відділеннях за каталогом видань «ПРЕСА ПОШТОЮ»

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС ГАЗЕТИ - 49801

По горизонталі:

- Головна артерія кровоносної системи, що виходить з лівого шлуночка серця.
- Вишукано, пишно і модно одягнена людина.
- Міфічна істота з повіками до землі.
- Повільний старовинний французький танець і музика до нього.
- Вал, коток, циліндр, що обертається.
- Держава в Західній Азії на північному сході Аравійського півострова в Перській затоці.
- Новий поселенець.
- Міжнародний радіосигнал, що сповіщає про небезпеку, катастрофу, аварію, які загрожують життю людей.
- Невелика імпровізована вистава, яка виконувалася мандрівними артистами у стародавніх Греції та Римі.
- Наркотична речовина, яку виготовляють головним чином з дикорослих конопель у країнах Середньої Азії.
- Англійський першовідкривач, який першим із європейців дослідив і описав східне узбережжя Австралії, Гавайські острови, а також вперше пройшов навколо Нової Зеландії.
- Швидкий біг коня навскач.
- Твердий ковкий метал сріблясто-сірого кольору, який становить собою сплав заліза з вуглецем та іншими домішками, що вводяться для потрібної зміни якості.

По вертикалі:

- Всеукраїнська політична партія, лідером якої є Віталій Володимирович Кличко.
- Представник германських племен, які в 5-6 століттях колонізували Британію.
- Урочистий вірш, присвячений якійсь видатній події або відомій особі.
- Стан нерухомості, спокою, в якому перебуває яке-небудь тіло під дією рівних, протилежно направлених сил.
- Фарба для покриття автомобілів без подальшої термообробки.
- Захищена від зовнішнього впливу шкаралупою овальна сукупність білка й жовтка, з яких утворюється зародок птахів.
- Дружина Джона Леннона.
- Американський боксер, чемпіон Олімпіади 1960 року.
- Японська рисова настоянка, натуральний алкогольний напій, що отримується внаслідок бродіння.
- Умовно зменшене загальне зображення земної поверхні, її частини або окремих країн світу.
- Стан надмірного збудження, хвилювання.

Відповідальність за точність і достовірність інформації несе автор.
За точність та зміст реклами - рекламодавці.
За якість друку відповідає друкарня.

Редакція не завжди поділяє точку зору автора публікації. Редакція залишає за собою право редагувати матеріал.
При використанні публікацій газети «Поради юриста» посилання на газету обов'язкове.
Матеріали друкуються українською мовою.

По горизонталі: 1. Лорд 2. Ленін 3. Битва 4. Газета 5. Річчівництво 6. Якіт 7. Ангел 8. Сік 9. Сік 10. Оно 11. Апі 12. Апі 13. Апі 14. Апі 15. Апі 16. Апі 17. Апі 18. Апі 19. Апі 20. Кук 21. Газета 22. Сік
По вертикалі: 1. Лорд 2. Ленін 3. Битва 4. Газета 5. Річчівництво 6. Якіт 7. Ангел 8. Сік 9. Сік 10. Оно 11. Апі 12. Апі 13. Апі 14. Апі 15. Апі 16. Апі 17. Апі 18. Апі 19. Апі 20. Кук 21. Газета 22. Сік

2025 р. Всеукраїнська інформаційно-правова газета

Свідоцтво КВ 23224-13064ПР від 22.03.2018р. Ідентифікатор медіа - R30-03093
Засновник: ТОВ «Редакція газети «ПОРАДИ ЮРИСТА» (ЄДРПОУ 41861792)
Телефон редакції: +38 (050) 692-13-30, e-mail: porady_urista@ukr.net

Головний редактор Закутайло О. П. Заст. Головного редактора Закутайло С. О.
Керівник проекту Бортнік Р. О.

Газета виходить 1 раз на місяць. Тираж - 1000 прим.

Віддруковано в друкарні «Від і До». Адреса: м. Чернівці, вул. Заводська 37 - В.
Тел 0503763347. Замовлення № 1005

ЩЕ БІЛЬШЕ КОРИСНОЇ ТА
АКТУАЛЬНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЧИТАЙТЕ НА
ІНФОРМАЦІЙНО-ПРАВОВОМУ ПОРТАЛІ
«ПОРАДИ ЮРИСТА»

WWW.PORADY.ORG.UA

ПОРАДИ
ЮРИСТА

